

ACC. N:R M. 15667: 1-6.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ernst Ljögren, Tomelilla*
Härad: *Herrestad* Berättare: " " "
Socken: *Baldunge* Berättarens yrke: *smedmästare*
Uppteckningsår: *1962* Född år *1893* i *Baldunge*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lokal- och personhistoria. s. 1-6.

LWF 117

13/1 - 62

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 15667:1

Naturföretéelser.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Här finns många sådana i vår trakt. Fyledalen berömt för sin skönhet, som bildades antagligen en gång under istiden. Genom smältperioder har det slitits den fåra som bildar denna vackra dal. Den har förgreningar här i Baldringe ganska långt och fortsätter ner mot Svenstorp och Köpingebro. Detta visar Nybroån vars utlopp är i Östersjön.

Kullar finns med stora stenkummel på, dessa lämnades kvar när människorna börja odla jorden, och användes som betesmark.

Stora stenar finns många, bl. a. en vid Glemminge "Klövasten", som det berättas om att när människorna blevo kristna i denna bygden och byggde kyrkor, bodde det en jätte på Bornholm, som stordes av klockringningen. Han slungade då denna sten mot kyrkan, som störde honom, men nådde ej målet utan stenen föll ner och klyvdes i två delar och ligger än i dag där den hamnade. Formminnen finns, bl. a. vid Baldringe kyrka en runsten, vars skrift blev uttydd för några år sedan.

Vid vägen mellan Fylan och Ålskog står en ek som lär vara över 500 år gammal. Denna ek skadades i fjor men har i sommar slagit nya skott från den håltomma stammen.

Av gravhögar finns en i Lövestad som heter "Hästhög" en brukare

hug 117

av jorden omkring hittade många gamla saker som är skänkta till Ystad.

Det berättas att en sådan hög fanns en gång i Bieresjö, där en del bönder grävde och fann skepp, antagligen vikingaskipp. Medan de grävde sade en röst från högen att de skulle sluta och gå till Häst-
hög, vilket de gjorde, men när de sedan återvände till högen med skeppet var allt försvunnet.

Kyrkan och kyrkogården.

Baldringe kyrka är ombyggd för 75 år sedan, blott en liten del av den gamla kyrkan som var sedan 1100-talet finns kvar. Tornet var så skröpligt före ombyggnaden att klockorna var medtagna, och uppsatta i ett skjul på kyrkogården där det ringdes. Kyrkogrim har jag inte hört, men finns i Everlöfs Kyrkogård (en kyrkoport). En kyrkklocka som ringt för högt och måste stämmas om med bly har jag hört. Det var Borrby kyrkas vars klang hördes ända till Bornholm.

Att flytta kyrkklockor kan ha sina sidor. Den ena klockan här i Baldringe, som är sedan 1600-talet, skulle en gång flyttas till Högestad, men då skjutsen med klockan kom till sockengränsen kunde inte hästarna draga den längre, utan måste vända om igen. Klockan

hänger än i dag i Baldringe kyrka.

Som begravningsplats har endast använts kyrkogården. På 1850-talet blev c:a 2 tunnland jord skänkt till pestkyrkogården, men användes aldrig. Kyrkovägar här som försvunnet var mest gångstigar, folk gick så mycket mer förr i tiden än nu.

Bebyggelse och byliv.

Baldringe har nog varit bebyggt sedan gammalt, kyrkan är från 1100-talet. För 15 år sedan hittades i Baldringe en kruka med romerska mynt sedan 900-talet. Även andra saker har hittats. Baldringe gårdens colegi har antagligen varit kloster en gång, i källaren finns klosterceller och dagligrum.

Gårdarna låg i byalag, här finns i Baldringe två stycken nämligen Baldringe och Baldringetorp.

Husen låg så nära varandra att de kunde stå i var sin port och prata med varandra. Samlingsplatsen var byastenen som låg i centrum av byn. Äldermannen tutade i sitt byahorn, då samlades bönderna. Då överlades om jordens brukande, tegarna var så små att allt måste göras på en gång. Bete, fäläd, bydamm och grustag fick brukas gemen-

ACC. N:R M. 15667: 4,

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

samt i Brydestugor och malttorkkonfick också användas enligt överens-
kommelse.

En stor uppodling gjordes av Liedberg Eriksdal, som uppodlade
Ålskog vilket tidigare bara var betesmark med enebackar. För detta
arbete fick han bruka jorden i 50 år arrendefritt.

Vägarna var smala och krokiga; gick mest efter gränserna för
att spara jorden.

Många legrindar fanns på vägen mellan Baldringe och Sövestad
var inte mindre än sju stycken, så småpojarna passa på att tjäna drick
dricks med att öppna och stänga.

Benämningar på jord vånar och kärr t. ex. Hultadammen, Virrskor-
ran, Smeängen, där smedian låg, samt Vasakroken. Av gårdar kan näm-
nas Högstad, det är Högstads fiedekommis, stiftat av Kristina Piper
på Christinehof på 1700-talet. Högstad drives stort tillsammans med
flera gårdar, har bl. a. stort skogsbruk. Slottet som har stort
antikvärde restaurerades för några år sedan.

Personer.

Prästerna ville ju gärna regera församlingarna, de hade stor

respekt på folk, de kunde skälla på församlingstorna från predikstolen om söndagarna. Det berättas, att en rik man blev osams med prästen. Prästen lät då göra en kyrkomåning, föreställande denne man sittande i helvetet.

Länsmän hade svårt i gamla tider, folk var råa och spriten flödade. En länsmän med ruter i var Sjöström i Sjöbo, på den tiden var det mycket tattare i farten men han hade bra humör och sätta fart på dem, och de gav sig iväg till annan ort. Lantmätare fanns här under storskiftet, det var stora arbeten som då gjordes. En greve på Lyckås Tom Piper, anlade många vägar och byggde många gårdar. Hantverkare fanns många under byalagets tid, både skräddare, skomakare, snickare och smeder. Mina förfäder har varit smeder i fem generationer, men om någon utmärkt sig särskilt vet jag ej.

En sågare vid Fylans sågverk, Sven Sågmöllare kallades han, var nästan uppfinnare, han gjorde både trädumpar, väderhärpor och en enradig såmaskin för betsådd. Bland annat byggde han en ålafälla till den dåvarande förvaltaren Lundberg. Dess för innan hade han dock gjort en för egen räkning och satt upp i ån, väl gömd, i den gick de störs-

ACC. N:R **M. 15667:6.**

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ta ålarna, vilket inte upptäcktes förrän Sågmöllaren var flyttad
därifrån.

Är till överstående upplagor! Sätt uppteckningen endast på den inlämnade sidan